

IQLIM O'ZGARISHINING HAYOT FAOLIYATIGA TA'SIRI

Denov tadirkorlik va pedagogika instituti
Biologiya ta'lim yo'nalishi 3-bosqich talabasi
Yusupova Marjona

Annotatsiya: *Ushbu tezisdagi global iqlim o'zgarishining inson, o'simlik, hayvonot va butun biosfera hayotiga ko'rsatadigan ta'siri yoritilgan. Iqlim isishi, atmosfera ifloslanishi, qurg'oqchilik va ekstremal ob-havo hodisalari hayot faoliyati uchun jiddiy xavf tug'dirayotgani ilmiy manbalar asosida tahlil qilinadi.*

Kalit so'zlar: *Kasalliklar, ekstremal ob-havo hodisalari, migratsiya, ozon darajasining oshishi.*

Abstrakt : *This thesis examines the impact of global climate change on human, plant, animal life, and the entire biosphere. It analyzes, based on scientific sources, the serious threats to life caused by global warming, atmospheric pollution, drought, and extreme weather events.*

Keywords: *Diseases, extreme weather events, migration, increased ozone levels.*

Аннотация : *В диссертации рассматривается влияние глобального изменения климата на жизнь человека, растений, животных и биосферу в целом. На основе научных источников анализируется, что глобальное потепление, загрязнение атмосферы, засуха и экстремальные погодные явления создают серьезные проблемы для жизни.*

Ключевые слова: *заболевания, экстремальные погодные явления, миграция, повышение уровня озона.*

KIRISH

Iqlim o'zgarishining inson salomatligiga ta'siri orasida jarohatlar va odamlarning halok bo'lishiga olib keladigan ekstremal ob-havoning bevosita ta'siri, shuningdek, hosilning yetishmasligi yoki toza ichimlik suvidan foydalanishning etishmasligi kabi bilvosita ta'sirlar kiradi. Iqlim o'zgarishi aholi salomatligi uchun keng ko'lamli xavflarni keltirib chiqaradi.

Aniqroq aytganda, salomatlik va issiqlik o'rtasidagi bog'liqlik (global haroratning oshishi) quyidagi jihatlarni o'z ichiga oladi: zaif aholining issiqlik to'lqinlariga ta'siri, issiqlik bilan bog'liq o'lim, jismoniy faollik va mehnat qobiliyatiga va ruhiy salomatlikka ta'siri. Ba'zi hududlarda ko'payishi mumkin bo'lgan bir qator iqlimga sezgir yuqumli kasalliklar mavjud, masalan, chivinli kasalliklar, vibriyon patogenlar kasalliklari, vabo va ba'zi suv bilan yuqadigan kasalliklar. Sog'liqqa, shuningdek, o'rmon yong'inlari paytida jarohatlar, kasalliklar va havoning ifloslanishi orqali ekstremal ob-havo hodisalari (suv toshqini, bo'ronlar, qurg'oqchilik, o'rmon

yong'inlari) jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Iqlim o'zgarishining sog'liq uchun boshqa ta'sirlari orasida dengiz sathining ko'tarilishi tufayli migratsiya va ko'chish kiradi; oziq-ovqat xavfsizligi va kam ovqatlanish, ichimlik suvining kamayishi, okeanlar va ko'llarda zararli suv o'tlari gullashining ko'payishi va issiqlik to'lqinlari paytida qo'shimcha havo ifloslantiruvchisi sifatida ozon darajasining oshishi. Iqlim o'zgarishining sog'liqqa ta'siri butun dunyo bo'ylab seziladi, ammo nomutanosib ravishda yosh bolalar oziq-ovqat tanqisligiga va keksa odamlar esa haddan tashqari issiqlikka eng zaifdir. Global isish tufayli ob-havo sharoitlari o'zgarib bormoqda. Bu ekstremal ob-havo hodisalari soni va jiddiyligi oshishiga olib keldi. Ko'proq o'zgaruvchanlik va tebranish tendentsiyasi inson salomatligiga ta'siri nuqtai nazaridan, o'rtacha haroratning asta-sekin va uzoq muddatli yuqoriroq tendentsiyasidan ko'ra muhimroqdir.

Yuqumli kasallik ko'pincha suv toshqini, zilzilalar va qurg'oqchilik kabi ekstremal ob-havo hodisalari bilan birga keladi. Mahalliy epidemiya shifoxonalar va sanitariya xizmatlari kabi infratuzilmaning yo'qolishi, shuningdek, mahalliy ekologiya va atrof-muhitning o'zgarishi tufayli yuzaga keladi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, iqlim o'zgarishi bo'yicha muloqot atrof-muhit muammosi sifatida emas, balki sog'liq muammosi sifatida belgilansa, jamoatchilikni jalb qilish ehtimoli ko'proq.

Xulosa

Iqlim o'zgarishi — zamonaviy insoniyat oldidagi eng katta ekologik muammolardan biridir. Uning salbiy ta'sirini kamaytirish uchun energiya tejankor texnologiyalarni joriy etish, o'rmonlarni tiklash, chiqindilarni kamaytirish va xalqaro hamkorlikni kuchaytirish zarur. Faqatgina barqaror rivojlanish yondashuvi orqali iqlim o'zgarishining hayot faoliyatiga salbiy ta'sirini yumshatish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi ma'lumotlari, 2024.
2. Razzoqov H, Mamasov Sh. Hayot faoliyati xavfsizligi. –T.: “Fan va texnologiyalar”, 2019.
3. Yuldashev O.R.. Mehnat muhofazasi maxsus kursi. “Tafakkur qanoti”,
4. Google, <https://uz.wikipedia.org>

